

Puhetta vihapuheesta –podcast, jakso 3

Haastattelija: **Unna Lehtipuu**

Vieraat: **Jani Toivola**, entinen kansanedustaja / Vihreät

Mona Mannevu, politiikan tutkija

Tiina Elovaara, entinen kansanedustaja, kaupunginvaltuutettu / Sininen tulevaisuus

Puhetta vihapuheesta –podcastin kolmannessa jaksossa keskustellaan tuoreesta tutkimuksesta, jossa todetaan, että lähes joka toinen kansanedustaja tai näiden avustaja on joutunut vihapuheen kohteeksi. Saman tutkimuksen mukaan kuntapäätäjistä joka kolmas on joutunut vihapuheen kohteeksi. Moni poliitikko on myös kertonut luopuneensa, tai harkitsevansa politiikan urasta luopumista tästä syystä.

Tiina Elovaara on sitä mieltä, että vihapuhe on lisääntynyt, kun väyliä ja kanavia on tullut lisää, esimerkiksi sosiaalisen median kanavat Facebook, Twitter ja Instagram. Elovaaran mukaan ehdokasasettelu on vaikeutunut. Ihmiset eivät enää lähde ehdolle vaaleihin, koska monet pelkäävät joutuvansa vihapuheen kohteeksi.

Mona Mannevu ei ole yllätynyt tutkimuksen tuloksista. Mannevu on itse tutkinut kansanedustajien kuormittavuutta ja työuupumusta viime vaalikauden lopussa. Mannevuon tutkimuksissa vihapuhe on ollut yksi tekijä miksi kansanedustajat ovat tunteneet ylikuormitusta ja eteenkin työuupumusta. Huomattavaa on myös, että naiset ovat kohdanneet vihapuhetta miehiä enemmän. *”Huolimatta siitä, että oliko puhujana nais- tai mieskansanedustaja, niin kaikki huomauttivat, vaikka eivät olo itse joutuneet kovan vihapuheen kohteeksi, että tämä on selkeästi sukupuolittunut ilmiö.”*

Jani Toivola ei nähnyt suurta muutosta vihapuheesta kahden kansanedustajakautensa aikana. Hänen mielestään vihapuhetta on aina ollut paljon Suomessa, ja hän on joutunut vihapuheen kohteeksi ihonvärin ja seksuaalisen suuntautumisen vuoksi. Samaan aikaan hän iloitsee sitä, että vihapuhe on noussut julkiseen keskusteluun Suomessa. *”Esimerkiksi rodullistettuna ihmisenä, se mikä on nyt valtaväestölle näkyvää, on ollut omaa todellisuutta läpi elämän, ja se on ollut yhtä voimakasta omassa päässä, kun mitä se on nyt julkisessa keskustelussa. Jolloin ikään kuin ensimmäinen reaktio on se, että ei tässä ole mikään tavallaan muuttunut. Mutta kun kuuntelen teitä, niin minä tiedostan, että ahaa, asiat ovat näkyviä, niitä sanotaan ikään kuin enemmän ääneen. Henkilökohtaisesti huomaan, että se jollain oudolla tavalla jopa tuo enemmän turvaa, että ne asiat sanotaan ääneen. Se on rehellisempää, kuin se mikä on varmaan monen vähemmistöön kuuluvan todellisuus ollut myös pitkään, että olet ikään kuin hiljaisuuden vakuudessa. Ja se hiljaisuus ja yhden harteilla oleva epävarmuus ja puntarointi on varmaan kuitenkin monelle se raskain elementti.”*

Keitä vihapuhujat sitten ovat? Mannevu tuo esille, että Viha Vallassa –raportin mukaan vihapuhe ei ole matalasti koulutettujen ihmisten katkeraa puhetta, vaan enemmän nimenomaan systemaattista toimintaa, ja vaatii aika usein teknologista kykyä, tai kykyä johdattaa jonkinlaista joukkoa, maalittaa yhteen suuntaan. Mannevu jatkaa *” Tutkimuksessani kansanedustajat osaavat tehdä erottelun ahdistavaan maalittavaan ja käsittämättömän kuormittavaan vihapuheeseen, joka tuntuu nimenomaan systemaattiselta, joka on semmoista loputonta postimäärää, jota on hyvin vaikea hallinnoida, ja turhautuneen yksittäisen kansalaisen palautteeseen. Olin itse yllätynyt siitä, että kansanedustajat sanoivat, että vaikka ne saisivat yksittäiseltä ihmiseltä aika törkeäkin palautetta, niin ne usein saattavat ottaa yhteyttä tai soittaa takasin, ja luurin toisella puolella onkin ihan mukava tyyppi, joka on ollut todella turhautunut. Ja sitten he oikeastaan erottavat vielä tästä palautteesta sellaisen selkeästi apua kaipaavat yksittäiset ihmiset.”*

Mitä tästä seuraa? Vihapuheen seurauksena osa päätäjistä arastelee osallistumista julkiseen keskusteluun. Melkein puolet heistä kertoi sen jo vaikuttaneen omaan toimeen. Ja kertoi myös luottavansa vähemmän

tuntemattomiin. Moni kertoi myös jättäneensä, aikovansa jättävän, tai harkitsevansa politiikan jättämistä kokemansa vihapuheen takia.

Ratkaisuina vihapuheeseen esitetään mm. polarisaation käsittelyä, eli keskustelua kuplista ja sosiaalisen median negatiivisista puolista. Isoin osa vihapuheesta liikkuu internetissä ja varsinkin Facebookissa. Siksi olisi tärkeää, että nämä isot nettialustat ottaisivat vastuuta ja käyttäisivät resursseja vihapuheen hillitsemiseen.